

СПРАВА «РАСПРЯХІН ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF RASPRYAKHIN v. UKRAINE)

(заява № 70878/12)

Стислий виклад рішення від 28 травня 2020 року

У липні 2009 року заявника було затримано за підозрою у вчиненні злочину. Під час слідства заявник тримався під вартою і суди неодноразово продовжували обраний йому запобіжний захід до 04.11.2011, посилаючись на одні і ті ж підстави.

13.12.2011 районний суд повернув справу на додаткове досудове розслідування. Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою був залишений без змін як районним, так і апеляційним судами. Апеляційний суд продовжив строк тримання заявника під вартою до 05.08.2012.

03.09.2012 районний суд провів підготовче судове засідання, на якому вирішив направити справу на розгляд до іншого суду та залишив без змін обраний заявнику запобіжний захід.

У жовтні 2014 року Кіровоградський районний суд Кіровоградської області звільнив заявника з-під варті. Загальна тривалість тримання заявника під вартою під час досудового слідства становила п'ять років і три місяці. Протягом цього періоду він тримався у Кіровоградському слідчому ізоляторі (далі — СІЗО).

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 та пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на неналежні умови тримання під вартою, а також на незаконне та необґрунтовано тривале тримання його під вартою.

Розглядаючи скаргу заявника щодо неналежних умов тримання в СІЗО, Європейський суд взяв до уваги наданий заявником детальний опис умов тримання та письмові показання свідків, твердження заявника щодо проблем з особистим простором, освітленням, вентиляцією та санітарно-побутовими умовами, фотографії та висновки Комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, який відвідав СІЗО у вересні 2009 року, тобто у період перебування там заявника. Європейський суд дійшов висновку, що було порушено статтю 3 Конвенції.

Посилаючись на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд визнав несумісним з принципами юридичної визначеності та захисту від свавілля тримання заявника під вартою з 04.11.2011 до 13.12.2011 та з 05.08.2012 до 03.09.2012, оскільки воно відбувалося без рішення суду і у зв'язку з цим констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Європейський суд констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з тим, що органи державної влади, не оцінивши конкретні факти або не розглянувши можливість застосування інших запобіжних заходів як альтернативу триманню під вартою під час досудового слідства, та по суті постійно посилаючись на тяжкість обвинувачень і ризик ухилення або перешкоджання заявником слідству, продовжували строк тримання його під вартою під час провадження на підставах, які не можуть вважатися «достатніми» та «відповідними», щоб виправдати його тривалість.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* прийнятними скарги заявника за статтею 3 та пунктами 1 і 3 статті 5 Конвенції;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з умовами тримання його під вартою у Кіровоградському СІЗО;

3. *Постановляє*, що було порушено пункти 1 і 3 статті 5 Конвенції у зв'язку зі свавільністю тримання його під вартою з 04 листопада до 13 грудня 2011 року та з 05 серпня до 03 вересня 2012 року, а також відсутністю відповідних і достатніх підстав для тримання його під вартою;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 10 000 (десять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 150 (сто п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені на банківський рахунок представника заявника, пана М.О. Тарахкала;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».